

(S)

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. sausio 5 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas), Andžej Maciejewski ir Donato Šerno,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal **sinteresuoto asmens akcinės bendrovės „Panevėžio statybos trestas“** kasacinį skundą dėl Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 17 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos skundą dėl antstolio veiksmų, suinteresuoti asmenys antstolis Saulius Ramanauskas, Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, akcinė bendrovė „Panevėžio statybos trestas“.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių antstolio veiksmus vykdančios Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos nutarimu paskirtos baudos išieškojimą ir Konkurencijos tarybos teisę dalyvauti vykdymo procese, kuriame atliekami vykdymo veiksmai išieškant už draudžiamus susitarimus Konkurencijos tarybos paskirtą baudą, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėja Konkurencijos taryba prašė panaikinti antstolio S. Ramanausko vykdomojoje byloje Nr. 0102/20/00638 priimtą 2020 m. rugpjūčio 24 d. patvarkymą dėl baudos mokėjimo.
3. Pareiškėja nurodė, kad antstolis S. Ramanauskas 2020 m. rugpjūčio 24 d. patvarkymu dėl baudos mokėjimo (toliau – patvarkymas) įpareigojo skolininkę AB „Panevėžio statybos trestas“ laikytis 2020 m. birželio 15 d. pasiūlyto mokėjimo grafiko ir sumokėti įmokas už liepos ir rugpjūčio mėnesius, t. y. iš dalies padengti Konkurencijos tarybos paskirtą baudą, taip pažeisdamas Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymu saugomus viešuosius interesus, nes įskait nesumokama (neišieškoma) paskirta bauda. Be to, antstolis, išdėstydamas baudos mokėjimą 10 (dešimties) metų laikotarpiui, pažeidė Konkurencijos tarybos paskirtos baudos išieškojimo tvarką, nesilaikė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) nuostatų, taigi viršijo teisės aktais jam suteiktus įgaliojimus.
4. 2020 m. rugsėjo 17 d. patvarkymu antstolis netenkino pareiškėjos skundo. Antstolis nurodė, kad, gavęs suinteresuoto asmens AB „Panevėžio statybos trestas“ (skolininkė) prašymą išdėstyti baudos mokėjimą dalimis, jis kreipėsi į išieškotoją Valstybinę mokesčių inspekciją prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – ir VMI) šipritarė skolininkės prašymui išdėstyti Konkurencijos tarybos 2017 m. gruodžio 20 d. nutarimu paskirtos baudos ir palūkanų mokėjimą lygiomis dalimis 8 (aštuonerių) metų laikotarpiui, į mokėjimo grafiką neįtraukiant antstolio vykdymo išlaidų. VMI prašė užtikrinti, kad, skolininkei nesilaikant sudaryto susitarimo dengti skolą dalinėmis įmokomis, nedelsiant būtų pradėti priverstinio išieškojimo veiksmai. Kadangi VMI nurodė iš kokio turto išieškoti skolą ir kokiomis dalimis, tai šis nurodymas antstoliui yra privalomas. Visa išieškotina suma pagal nutarimą nėra galutinai patvirtinta, todėl Vilniaus apygardos administraciniam teismui yra pateikti prašymai išaiškinti nutarimo vykdymo tvarką, be to, skolininkė yra informavusi apie ketinimą sudaryti su išieškotoja taikos sutartį.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Panevėžio apylinkės teismas 2020 m. gruodžio 1 d. nutartimi pareiškėjos skundą patenkino.
6. Teismas nustatė, kad 2020 m. birželio 11 d. antstoliui pateiktas ir jo priimtas vykdyti Konkurencijos tarybos 2020 m. birželio 9 d. nutarimas dėl 8 513 500 Eur baudos ir 6 procentų metinių palūkanų už kiekvieną priverstinio išieškojimo į valstybės biudžetą dieną (lėšų gavėjas – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos). 2020 m. birželio 12 d. patvarkymu dėl priverstinio vykdymo veiksmų antstolis įpareigojo skolininkę pateikti duomenis apie turimą turtą bei siūlymus apie paskirtos baudos įvykdymą, o skolininkė pateikė prašymą bei mokėjimo grafiką dėl baudos mokėjimo išdėstymo dešimties metų laikotarpiui (dėl 10 294 872,97 Eur (baudos, palūkanų, vykdymo išlaidų) sumos išdėstymo per 120 mėnesių, mokant po 85 800 Eur kas mėnesį). 2020 m. birželio 30 d. patvarkymu antstolis prašė išieškotoją VMI pareikšti poziciją dėl skolininkės pateikto mokėjimo grafiko 2020 m. rugpjūčio 12 d. elektroniniu raštu VMI nurodė, kad ji, kaip trečios eilės išieškotoja vykdomojoje byloje Nr. 0102/20/00638, iš dalies pritaria Konkurencijos tarybos 2017 m. gruodžio 20 d.

nutarimu paskirtos baudos ir palūkanų mokėjimo išdėstymui lygiomis dalimis aštuonerių metų laikotarpiui, į mokėjimo grafiką neįtraukiant antstolio vykdymo išlaidų. 2020 m. rugpjūčio 24 d. patvarkymu antstolis įpareigojo skolininkę laikytis 2020 m. birželio 15 d. pasiūlyto mokėjimo grafiko.

7. Teismas pažymėjo, kad ieškotojas ir skolininkas vykdymo proceso metu turi teisę sudaryti taikos sutartį, o antstolis, gavęs taikos sutartį, vykdomosios bylos vykdymą sustabdo ir ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo šios sutarties gavimo perduoda ją apylinkės teismui, kurio veiklos teritorijoje yra antstolio kontoros buveinė. Tarp skolininkės ir ieškotojos vyko taikos sutarties derinimo procesas, tačiau tokia sutartis nebuvo sudaryta, todėl antstolis neturėjo teisinio pagrindo priimti 2020 m. rugpjūčio 24 d. patvarkymą ir įpareigoti skolininkę laikytis 2020 m. birželio 15 d. pasiūlyto mokėjimo grafiko, dengiant paskirtą baudą. Teismas nurodė ir tai, kad nėra aišku, kodėl antstolis skundžiamu patvarkymu įpareigojo skolininkę laikytis dešimties metų mokėjimo grafiko, nors VMI pritarė tik baudos ir palūkanų mokėjimo išdėstymui aštuoneriems metams. Teismas konstatavo, kad antstolis privalo vykdyti vykdomąjį dokumentą taip, kaip jį išdavė tam įgaliojimus turinti institucija.
8. Teismas pripažino teisiskai nesvarbiais pareiškėjos argumentus dėl paskirtos baudos išdėstymo pagrįstumo ir teisėtumo ir dėl jų nepasisakė. Teismas pažymėjo, kad Konkurencijos taryba turės teisę ir pareigą teikti teismui savo prieštaravimus ir argumentus dėl paskirtos baudos išdėstymo tuo atveju, jei teismui bus pateikta tvirtinti taikos sutartis vykdymo procese.
9. Spręsdamas dėl pareiškėjos prašymo priimti sprendimą kuo greičiau atlikti ieškojimo veiksmus, neišdėstant nutarimu skolininkei paskirtos baudos ir palūkanų, teismas nurodė, kad vykdomoji byla Nr. 0102/20/00638 nėra sustabdyta, vykdymo veiksmai tęsiasi elektroninėje byloje, todėl antstolis privalo savo iniciatyva imtis visų teisėtų priemonių nutarimui įvykdyti.
10. Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal suinteresuotų asmenų antstolio S. Ramanausko ir AB „Panevėžio statybos trestas“ atskiruosius skundus, 2021 m. vasario 17 d. nutartimi Panevėžio apylinkės teismo 2020 m. gruodžio 1 d. nutartį paliko nepakeistą.
11. Kolegija nurodė, kad pagal Konkurencijos įstatymo 39 straipsnio nuostatas ūkio subjektas privalo Konkurencijos tarybos paskirtą baudą sumokėti į valstybės biudžetą ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo nutarimo paskelbimo Konkurencijos tarybos interneto svetainėje dienos. Konkurencijos taryba turi teisę baudos ar jos dalies mokėjimą atidėti iki šešių mėnesių, jeigu sumokėti baudos laiku ūkio subjektas ar viešojo administravimo subjektas negali dėl objektyvių priežasčių tik tuo atveju, jei yra motyvuotas ūkio subjekto ar viešojo administravimo subjekto prašymas. AB „Panevėžio statybos trestas“ laiku nesumokėjo jai skirtos baudos ir nei antstoliui, nei teismui nepateikė duomenų, kad Konkurencijos taryba būtų atidėjusi baudos ar jos dalies mokėjimą.
12. Antstolis, kaip viešosios teisės subjektas, priima sprendimus vykdymo procese ir jie sukelia teisinių pasekmių vykdymo proceso šalims. Nei CPK, nei Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1R-352 patvirtintoje Sprendimų vykdymo instrukcijoje nenustatyta teisė antstoliui pakeisti vykdomo dokumento vykdymo tvarką pagal skolininko prašymą. Šiuo atveju antstolis, skundžiamu 2020 m. rugpjūčio 24 d. patvarkymu įpareigodamas skolininkę laikytis jos 2020 m. birželio 15 d. pasiūlyto mokėjimo grafiko, priėmė patvarkymą dėl Konkurencijos tarybos 2017 m. gruodžio 20 d. nutarimo vykdymo tvarkos pakeitimo ir taip viršijo savo įgaliojimus.
13. Kolegija pažymėjo, kad sprendimą išdėstyti baudos mokėjimą priėmė ne VMI, o antstolis, nes VMI tik iš dalies pritarė skolininkės prašymui išdėstyti baudos ir palūkanų mokėjimą, sutikdama su jų išdėstymu 8 metų laikotarpiui. Antstolis savarankiškai, neatsižvelgdamas į VMI nurodytą laikotarpį (8 m.), dėl neaiškių priežasčių baudą išdėstė 10 metų laikotarpiui. Be to, VMI neturi įgaliojimų išdėstyti Konkurencijos tarybos skirtos baudos ir palūkanų, todėl tokio sprendimo ir negalėjo priimti.
14. Kadangi šalys nėra sudariusios taikos sutarties, tai kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, jog antstolis privalo vykdyti vykdomąjį dokumentą taip, kaip jį išdavė tam įgaliojimus turinti institucija. Skolininkės prašymas, o ieškotojos VMI dalinis pritarimas dėl skolos išdėstymo negali būti lygiavertis šalių sudarytai sutarčiai, kurios pagrindu antstolis galėtų priimti sprendimą dėl vykdymo tvarkos pakeitimo, nes tik teismas gali vykdymo procese patvirtinti taikos sutartį, įvertinęs, ar ji neprieštarauja imperatyvioms normoms ar viešajam interesui. Antstolis neturi teisės atlikti tokių procesinių vykdymo veiksmų, kurie keistų vykdomąjį dokumentą.
15. Kolegija pritarė ir pirmosios instancijos teismo išvadai, kad, pripažinęs antstolio veiksmus neteisėtais, teismas nesprenžia ir nenurodo, kaip antstolis turi atlikti vieną ar kitą veiksmą. Tai, kad skolininkė AB „Panevėžio statybos trestas“ jau sumokėjo įmokas pagal patvarkymu nustatytą grafiką, tik sumažina mokėtinos sumos grąžinimą, bet nereiškia, jog sumokėtos sumos jai turi būti grąžinamos, nes ieškojimas turi būti tęsiamas.
16. Konkurencijos tarybos nutarime dėl piniginės baudos, palūkanų ieškojimo nurodoma, jog bauda ieškomą į valstybės biudžetą ir lėšų gavėjas yra Valstybinė mokesčių inspekcija, tačiau tai nereiškia, kad Konkurencijos taryba nėra vykdomojoje byloje suinteresuotas asmuo. Dėl to teismas kritiškai vertino AB „Panevėžio statybos trestas“ teiginius, kad pareiškėja neturėjo teisės skusti antstolio veiksmų.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

17. Kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo AB „Panevėžio statybos trestas“ prašo panaikinti Panevėžio miesto apylinkės teismo 2020 m. gruodžio 1 d. nutartį ir Panevėžio apygardos teismo 2021 m. vasario 17 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – pareiškėjos skundą atmesti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
  - 17.1. Teismai nesivadovavo kasacinio teismo praktika ir aiškino bei taikė [CPK 585 straipsnio](#) nuostatas, todėl nepagrįstai konstatavo, kad antstolio veiksmai išdėstant baudos mokėjimą buvo neteisėti. Pagal vykdomąjį dokumentą bauda ir palūkanos turi būti ieškomos į valstybės biudžetą, todėl ieškotojas vykdomojoje byloje yra ne Konkurencijos taryba, o VMI ([CPK 633](#) straipsnio 1 dalis, 638 straipsnio 2 dalis). Konkurencijos taryba yra suinteresuotas asmuo vykdymo procese ([CPK 633](#) straipsnio 2 dalis). Vykdamas tokio pobūdžio ieškojimus egzistuoja valstybės interesas ne tik ieškoti lėšas į valstybės biudžetą, bet ir tai, jog toks priverstinis ir vienkartinis ieškojimas derėtų su asmens teisių apsauga, nes priverstinis didelės sumos ieškojimas gali sukelti neigiamų pasekmių skolininkui, kartu turėti neigiamų socialinių ir ekonominių pasekmių valstybei. Konkurencijos tarybos nutarimas priverstinai vykdomas pateikęs jį vykdyti antstoliui, todėl turi būti taikomos [CPK](#) normos, reglamentuojančios vykdymo procesą (ieškotojas gali prašyti sustabdyti ar atidėti vykdymo veiksmus, sudaryti taikos sutartį, atsisakyti ieškojimo ir t. t.). Konkurencijos įstatymo 39 straipsnyje nenustatyta specialių Konkurencijos tarybos nutarimo priverstinio vykdymo taisyklių. Pažymėta, kad šiame įstatyme nustatyti tik veiksmai, galimi iki priverstinio nutarimo vykdymo.
  - 17.2. Antstolis nagrinėjamu atveju siekė suderinti tiek skolininkės, tiek ieškotojos interesus. Šiuo metu vykdomojoje byloje nėra atliekami priverstiniai vykdymo veiksmai, nes VMI 2020 m. rugpjūčio 12 d. raštu (individualiu administraciniu aktu) informavo vykdymo proceso dalyvius apie priimtą sprendimą išdėstyti lygiomis dalimis aštuonerių metų laikotarpiui skolininkės mokėtinas sumas. Toks jos sprendimas laikytinas sutartini skola ir palūkanas išdėstyti aštuonerių metų laikotarpiui. Kadangi VMI iš dalies pritarė skolininkės pateiktam siūlymui skolą mokėti dalimis per dešimties metų laikotarpį, tai laikytina, kad, susitarus dėl esminės sąlygos, sutartis galioja, nors susitarimas dėl antraeilių sąlygų (palūkanų mokėjimo) iki šiol yra atidėtas dėl teisme vykstančio proceso. Vykdomo procese nėra nuostatų draudimo skolininkui mokėti ieškomas sumas dalimis, todėl nepagrįsta apeliacinės instancijos teismo išvada, jog antstolis viršijo

savo įgaliojimus, priimdamas ginčijamą patvarkymą dėl dviejų mėnesinių įmokų sumokėjimo ir taip pakeitė vykdomąjį dokumentą. Tokie antstolio veiksmai neprieštarauja antstolių veiklos principams ir užtikrina, jog paskirta bauda būtų realiai išieškota, nepažeidžiant nei skolininkės, nei išieškotojos, nei suinteresuotų asmenų teisių ir teisėtų interesų, laikantis išieškotojos ir skolininkės susitarimo.

- 17.3. Teismas, nagrinėdamas skundą dėl antstolio veiksmų, turi būti aktyvus ir patikrinti, ar yra teisėtai pateiktas vykdomasis dokumentas, ar nebuvo akivaizdžių klaidų priimti vykdomąjį dokumentą, atsižvelgiant į Konkurencijos įstatymo 39 straipsnio 6 dalies nuostatas, įvertinti, ar Konkurencijos tarybos išduotas ir pateiktas vykdomasis dokumentas turi būti vykdomas priverstine tvarka ([CPK](#) 650 straipsnio 1, 2 dalys). Konkurencijos tarybos 2017 m. gruodžio 20 d. nutarimo pagrindų išduotas ir pateiktas priverstinai vykdyti Konkurencijos tarybos 2020 m. birželio 9 d. nutarimas dėl baudos ir palūkanų priverstinio išieškojimo yra vykdomasis dokumentas. Konkurencijos tarybos 2017 m. gruodžio 20 d. nutarimas dėl baudos pareiškėjai skyrimo turėjo būti pateiktas vykdyti ne vėliau kaip per vienerius metus nuo jo priėmimo. Pareiškėja teigia, kad pasibaigė įstatyme nustatytas vienerių metų laikotarpis priverstinai įvykdyti šį Konkurencijos tarybos nutarimą, nes bylinėjimosi teisme laikotarpiu teismas nebuvo priėmęs nutarties sustabdyti jo vykdymą, atitinkamai šis vienerių metų terminas nebuvo pratęstas nei pačios Konkurencijos tarybos sprendimu, nei teismo nutartimi. Kadangi pati Konkurencijos taryba delsė inicijuoti priverstinio baudos išieškojimo procedūrą, tai palūkanos apskaičiuotos nepagrįstai.
- 17.4. Pažymėta, kad nei Konkurencijos tarybos lydraštis, nei elektroninis laiškas nelaikomas vykdomuoju dokumentu ([CPK](#) 587 straipsnis), nes jie neatitinka nei Konkurencijos tarybos nutarimo, nei vykdomojo dokumento turiniui keliamų reikalavimų. Taigi antstolis neturėjo teisės priimti vykdyti Konkurencijos tarybos lydraščio bei elektroninio laiško dėl palūkanų išieškojimo.
18. Pareiškėja atsiliepimu į kasacinį skundą prašo Panevėžio apygardos teismo 2021 m. vasario 17 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 18.1. Suinteresuotas asmuo AB „Panevėžio statybos centras“ žemesnės instancijos teismuose nekėlė klausimų dėl termino praleidimo vykdomajai bylai pradėti ar vykdomojo dokumento formos trūkumų, todėl šie klausimai negali būti nagrinėjami kasaciniame teisme. Pažymėta ir tai, kad palūkanų skolininkei skaičiavimas už baudos nesumokėjimą prasidėjo 2018 m. kovo 22 d. Kadangi skolininkė apskundė Konkurencijos tarybos nutarimą teismui, tai bylinėjimosi teisme laikotarpiu pareiškėja neturėjo teisės pagal Konkurencijos įstatymo 33 straipsnio 3 dalį kreiptis į antstolį dėl priverstinio baudos ir palūkanų išieškojimo, iki Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2020 m. birželio 3 d. nutartimi priėmė galutinį teismo sprendimą. Pagal Konkurencijos įstatymo 39 straipsnio 6 dalį vienerių metų terminas pratęsiamas tiek laiko, kiek buvo atidėtas baudos mokėjimas ir sustabdytas baudos ir palūkanų priverstinis išieškojimas.
- 18.2. Sprendimą dėl baudos ir palūkanų išdėstymo priėmė antstolis. VMI kaip išieškotojos pritarimas negali pakeisti antstolio veiksmų ir sprendimų vykdymo procese, nes būtent antstolis veikia kaip valstybės įgaliotas asmuo. Pažymėta, kad antstolis priėmė sprendimą išdėstyti baudą ir palūkanas dešimties metų laikotarpiui, nors VMI pritarė išdėstyti 8 metų laikotarpiui. Taigi antstolio sprendimas net neatitiko išieškotojos pozicijos.
- 18.3. Skolininkas ir išieškotojas vykdymo procese turi teisę sudaryti taikos sutartį ([CPK](#) 639 straipsnio 4 punktas). Taigi vykdymo procese nenustatyta galimybės sudaryti jokių kitų skolininko ir išieškotojo tarpusavio sutarčių dėl mokėtinų sumų išdėstymo. Tokią sutartį turėtų patvirtinti teismas. Nagrinėjamu atveju skolininkės ir išieškotojos per antstolį pasiektas susitarimas negali būti vertinamas kaip taikos sutartis, nes šiai keliami tam tikri reikalavimai, be to, ją turi patvirtinti teismas. Teismo nesąlyškas vertinimas ypač svarbus tuo atveju, kai skolininko pareiga mokėti baudą ir palūkanas kyla iš viešosios teisės nuostatų pažeidimo (Konkrencijos įstatymo 5 straipsnis). Pažymėta ir tai, kad patvarkymas išdėstyti baudos ir palūkanų mokėjimą gali būti vertinamas kaip valstybės pagalba, kuriai turi būti gautas Europos Komisijos pritarimas. Prieš pasirašydama taikos sutartį VMI 2020 m. gruodžio mėn. kreipėsi į Europos Komisiją, pranešdama apie planuojamą valstybės pagalbą-paramą, tačiau Komisija dar nepriėmė sprendimo. Taigi antstolio pagalba pasiektas susitarimas negalėtų būti vertinamas kaip taikos sutartis vykdymo procese, nes šiuo atveju toks sprendimas taip pat turėtų būti patvirtintas Europos Komisijos.
- 18.4. [CPK](#) normose nenustatyta antstolio teisė išdėstyti baudos ir palūkanų mokėjimą tam tikram laikotarpiui ir taip iš esmės pakeisti išieškotojos ir skolininkės teises ir pareigas bei Konkurencijos tarybos išduotą vykdomąjį dokumentą. Tokios antstolio teisės nenustato ir kiti antstolio veiklą reglamentuojantys teisės aktai. Tai, kad antstolis vykdymo procese privalo užtikrinti visų proceso dalyvių teises ir teisėtus interesus, savaime nesudaro pagrindo antstoliui veikti *ultra vires* (viršijant įgaliojimus). Skolininkės pareiga sumokėti Konkurencijos tarybos paskirtą baudą ir palūkanas kyla iš viešosios teisės nuostatų pažeidimo, todėl bet kokie antstolio nukrypimai nuo to, kas yra leidžiama, turėtų būti vertinami itin griežtai. Šiuo atveju egzistuoja viešasis interesas, kad bauda ir palūkanos būtų kuo greičiau ir efektyviau išieškotos, kad pažeidėjas būtų nubaustas ir atgrasytas už nustatytą vieną iš sunkiausių ir pavojingiausių konkurencijos teisės pažeidimų (skolininkė su kitu draudžiamu susitarimu manipuliavo konkurencinga viešųjų pirkimų procedūra apibūpsę konkurenciją pakeisdami praktiniu bendradarbiavimu). Leidimas išdėstyti baudos ir palūkanų mokėjimą pagerintų pažeidėjo turtinę padėtį, paneigtų Konkurencijos įstatyme įtvirtintus baudų skyrimo, sumokėjimo tikslus bei principus. Nagrinėjamu atveju skolininkei buvo skirta bauda, neviršijanti 10 proc. bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais. Bylinėjimosi metu skolininkė nesiėmė veiksmų baudai ir palūkanoms sumokėti, priešingai – tenkino akcininkų ir bendrovės turinius interesus (2018 m. (už 2017 metus) išmokėjo 981 000 Eur, 2020 m. (už 2019 metus) – 490 500 Eur dividendų), 2020 m. visuotinis akcininkų susirinkimas 27 516 967 Eur nepaskirstytą pelną perkėlė į kitus finansinius metus).
- 18.5. Nors VMI yra išieškotoja, tačiau šiuo atveju ji neturėjo įgaliojimų išdėstyti Konkurencijos tarybos skirtos baudos ir palūkanų. Konkurencijos taryba, kaip vykdomąjį dokumentą išdavusi institucija, turi pareigą reaguoti į tokius *ultra vires* antstolio veiksmus, nes kyla grėsmė Konkurencijos tarybos skirtos baudos ir susikaupusių palūkanų efektyviam išieškojimui. Be to, Konkurencijos taryba turi dalyvauti vykdymo procesuose, kuriuose išieškomos už draudžiamus susitarimus skirtos baudos, nes 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1, kuria siekiama įgalinti valstybių narių konkurencijos institucijas, kad jos būtų veiksmingesnės vykdymo užtikrintojos, ir kuria užtikrinamas tinkamas vidaus rinkos veikimas 30 straipsnio 2 dalies nuostata patvirtina tokią jos teisę dalyvauti procese, kuriame išieškomos Konkurencijos tarybos skirtos baudos ir susidariusios palūkanos. Būtent pareiškėja atsako, kad jos skirtos baudos pasiektų savo tikslus ir pažeidėjai ne tik būtų nubausti, bet ir atgrasyti nuo tokių pažeidimų darymo ateityje.
19. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atsiliepimu į suinteresuoto asmens AB „Panevėžio statybos trestas“ kasacinį skundą prašo teismo savo nuožiūra spręsti dėl kasacine tvarka skundžiamų procesinių sprendimų panaikinimo. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 19.1. Pagal [CPK 638 straipsnio](#) 2 dalį, kai pagal vykdomąjį dokumentą turi būti išieškoma į valstybės biudžetą, valstybei atstovauja Valstybinė mokesčių inspekcija, išskyrus atvejus, kai įstatymuose nustatyti kiti subjektai. Konkurencijos įstatymo 39 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad ūkio subjekto ar viešojo administravimo subjekto nesumokėta bauda ir palūkanos išieškomi į valstybės biudžetą. Konkurencijos tarybos sprendimas dėl priverstinio baudos ir palūkanų išieškojimo yra vykdomasis dokumentas, pateikiamas vykdyti antstoliui [CPK](#) nustatyta tvarka ne vėliau kaip per vienus metus nuo Konkurencijos tarybos nutarimo, kuriuo ūkio subjektui ar viešojo administravimo subjektui skirta bauda, priėmimo dienos. Antstoliui priėmus vykdyti Konkurencijos tarybos nutarimą, VMI vykdomojoje byloje tampa įieškotoja.
- 19.2. [CPK](#) 639 straipsnyje reglamentuojamas išieškotojo procesinės teisės. Apeliacinės instancijos teismas iš esmės pripažino Konkurencijos tarybos, priėmusios nutarimą dėl piniginių baudos, palūkanų išieškojimo, teisę dalyvauti vykdymo procese, nors išsamiau nepasisakė, kokias procesines teise vykdymo procese ji turi. [CPK](#) nenurodo institucijos, paskyrusios baudą, procesinių teisių

vykdymo procese. Tokių teisių nenustatyta ir kituose teisės aktuose, taip pat nėra išaiškinta ir teismų praktikoje. Nesant teisinio reglamentavimo dėl institucijos, paskyrusios baudą, vaidmens vykdymo procese, kyla pagrįsta abejonė, kokią teisę tokia institucija turi ir kokia apimtini gali daryti įtaką vykdomojoje byloje vykdomiems veiksams.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribų

20. Bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribas apibrėžia [CPK 353 straipsnis](#). Pagal šio straipsnio pirmąją dalį kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskustus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių. Toks bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribų (ir kartu kasacinio proceso paskirties) apibrėžimas reiškia, kad kasacinis teismas sprendžia išimtinai teisės klausimus, be to, tik tokius klausimus, kurie yra tiesiogiai iškelti kasaciniame skunde (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. vasario 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-2-684/2021, 19 punktą).
21. Nagrinėjamoje byloje pareiškėja prašė panaikinti antstolio patvarkymą, kuriuo skolininkei pasiūlyta laikytis jos pasiūlyto mokėjimo grafiko dengiant Konkurencijos tarybos paskirtą baudą ir sumokėti įmokas už liepos ir rugpjūčio mėnesius. Taigi šios bylos nagrinėjimo ribas sudaro antstolio veiksmų išdėstant Konkurencijos tarybos baudos mokėjimą dešimties metų terminui teisėtumo ir pagrįstumo vertinimas. Dėl to teisėjų kolegija pasisakys tik dėl tų kasacinio skundo ir atsilepime į skundą išdėstytų teisiųjų argumentų, kurie reikšmingi teisės taikymo ir aiškinimo praktikos formavimui būtent nagrinėjamoje byloje, t. y. dėl Konkurencijos tarybos teisės dalyvauti vykdymo procese dėl šios institucijos skirtos baudos išieškojimo ir antstolio veiksmų teisėtumo, išdėstant baudos išieškojimą tam tikram laikotarpiui. Dėl kasacinio skundo argumentų, susijusių su VMI kaip išieškotojos teise išdėstyti Konkurencijos tarybos skirtą baudą ir palūkanas, VMI ir skolininkės taikos sutarties vykdymo procese projekto sąlygų derinimo ir kreipimosi į Europos Komisiją dėl galimybės teikti finansinę pagalbą skolininkei susitariant jai skirtos baudos ir palūkanų mokėjimą išdėstyti aštuonerių metų laikotarpiui, vykdomojo dokumento pateikimo tvarkos teisėtumo teisėjų kolegija nepasisakys, nes jie nepatenka į šios bylos nagrinėjimo ribas.

Dėl Konkurencijos tarybos teisės dalyvauti vykdymo procese, kuriame atliekami vykdymo veiksmai išieškant už draudžiamus susitarimus Konkurencijos tarybos paskirtą baudą

22. Suinteresuotas asmuo Valstybinė mokesčių inspekcija atsilepime į kasacinį skundą kelia klausimą dėl pareiškėjos teisės dalyvauti vykdymo procese, kuriame vykdomas išieškojimas pagal Konkurencijos tarybos sprendimą priverstinai išieškoti šios institucijos nutarimu už draudžiamus susitarimus skirtą baudą, ir skusti galbūt neteisėtus antstolio veiksmus, nurodydama, kad nei [CPK](#), nei kituose teisės aktuose nenustatyta, jog Konkurencijos taryba gali daryti kokią nors įtaką vykdomojoje byloje atliekamiems veiksams.
23. Konkurencijos įstatymo 39 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad ūkio subjekto ar viešojo administravimo subjekto nesumokėta bauda ir palūkanos išieškomi į valstybės biudžetą. Konkurencijos tarybos sprendimas dėl priverstinio baudos ir palūkanų išieškojimo yra vykdomasis dokumentas, pateikiamas vykdyti antstoliui [CPK](#) nustatyta tvarka ne vėliau kaip per vienus metus nuo Konkurencijos tarybos nutarimo, kuriuo ūkio subjektui ar viešojo administravimo subjektui skirta bauda, priėmimo dienos ([CPK 587 straipsnio](#) 10 punktą).
24. Kai pagal vykdomąjį dokumentą turi būti išieškoma į valstybės biudžetą, valstybei atstovauja Valstybinė mokesčių inspekcija, išskyrus atvejus, kai įstatymuose nustatyti kiti subjektai ([CPK 638 straipsnio](#) 2 dalis). Taigi antstoliui priėmus vykdyti Konkurencijos tarybos sprendimą dėl priverstinio baudos išieškojimo, Valstybinė mokesčių inspekcija vykdomojoje byloje tampa išieškotoja. Kadangi [CPK](#) nuostatose nėra reglamentuojami šių baudų paskyrusios Konkurencijos tarybos įgaliojimai vykdymo procese, todėl jos suinteresuotumas šiuo procesu aiškintinas atsižvelgiant į konkurencijos santykius reglamentuojančias teisės normas.
25. 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1, kuria siekiama įgalinti valstybių narių konkurencijos institucijas, kad jos būtų veiksmingesnės vykdymo užtikrintojos, ir kuria užtikrinamas tinkamas vidaus rinkos veikimas, (toliau – Direktyva) 30 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad tiek, kiek nacionaliniai teismai įtraukiami į procesą, vykdomą dėl sprendimų, kuriuos nacionalinės konkurencijos institucijos yra priėmusios naudodamosi IV skyriuje ir šios direktyvos 13 (Baudos įmonėms ir įmonių asociacijoms) ir 16 straipsniuose nurodytais įgaliojimais Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 ar 102 straipsnio taikymo tikslais, *įskaitant tame kontekste skirtų baudų ir periodinių baudų vykdymo užtikrinimą*, valstybės narės *užtikrina, kad nacionalinė administracinė konkurencijos institucija tame procese pati turėtų visapusiškas teises dalyvauti* atitinkamai kaip kaltintoja, atsakovė arba ieškovė ir naudotis tomis pačiomis teisėmis, kurias turi tokios viešosios šio proceso šalys.
26. Direktyvos 10 konstatuojamojoje dalyje įtvirtinta, kad pagrindinių garantijų nustatymas siekiant užtikrinti, kad nacionalinės konkurencijos institucijos vienodai ir veiksmingai taikytų Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 ir 102 straipsnius, neturėtų daryti poveikio valstybių narių galimybei palikti ar nustatyti platesnės apimties nepriklausomumo ir išteklių garantijas nacionalinėms administracinėms konkurencijos institucijoms ir išsamesnes taisykles dėl nacionalinėms konkurencijos institucijoms suteikiamų vykdymo užtikrinimo ir baudų skyrimo įgaliojimų; visų pirma valstybės narės nacionalinėms konkurencijos institucijoms turėtų galėti suteikti papildomus įgaliojimus, neapsiribodamos šioje direktyvoje nustatytais pagrindiniais įgaliojimais, kad dar padidintų tų institucijų veiksmingumą, pavyzdžiui, įgaliojimus skirti baudas fiziniams asmenims arba išimties tvarka teisę atlikti patikrinimus su subjektu, kurį atžvilgiu vykdomas patikrinimas, sutikimu.
27. Direktyvos 3 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad nacionalinėms konkurencijos institucijoms taikant nacionalinę konkurencijos teisę susitarimams, įmonių asociacijų sprendimams ar suderintiems veiksams, kurie gali daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, rezultatas neturėtų būti kitoks, negu nacionalinės konkurencijos institucijų pasiektas pagal Sąjungos teisę laikantis Reglamento (EB) Nr. 1/2003 3 straipsnio 2 dalies, todėl tokiais nacionalinės konkurencijos teisės ir Sąjungos teisės lygiagretaus taikymo atvejais yra itin svarbu, kad nacionalinės konkurencijos institucijos turėtų tokias pačias nepriklausomumo garantijas, išteklius ir vykdymo užtikrinimo bei baudų skyrimo įgaliojimus, būtinus užtikrinti, kad nebūtų pasiektas kitoks rezultatas.
28. Konkurencijos įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad šiuo įstatymu siekiama Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos konkurencijos santykius reglamentuojančios teisės suderinimo, o to paties straipsnio 4 dalyje – kad šiuo įstatymu įgyvendinami šio įstatymo priede nurodyti Europos Sąjungos teisės aktai.

29. Direktyva siekiami tikslai ir nuostatos, kuriomis leidžiama suteikti valstybių narių konkurencijos institucijoms papildomus įgaliojimus, neapsiribojant minėtoje Direktyvoje nustatytais pagrindiniais įgaliojimais, konkurencijos institucijų veiksmingumui padidinti, taip pat Direktyvos 30 straipsnio 2 dalyje nustatytas konkurencijos institucijų teisių prilyginimo viešosioms proceso šalims (šiuo atveju – Mokesčių inspekcijai) principas patvirtina Konkurencijos tarybos, kaip nacionalinės įstaigos, vykdančios valstybinę konkurencijos politiką ir prižiūrinčios, kaip laikomasi konkurencijos santykius reglamentuojančių teisės normų, teisę dalyvauti su Konkurencijos tarybos skirtomis baudomis susijusiuose teismo procesuose tam, kad būtų užtikrintas efektyvus jų vykdymas. Taip yra dėl toliau nurodomų priežasčių.
30. Pirma, dėl jau minėto nacionalinio ir ES teisinio reguliavimo ir jo tikslų tapatumo nėra teisiškai pagrįsta diferencijuoti Konkurencijos tarybos procesinius įgaliojimus priklausomai nuo to, kokia ES ir nacionalinės konkurencijos teisės kombinacija taikyta atitinkamoje byloje, t. y. taikant tik ES teisę arba paraleliai taikant ir nacionalinę teisę, nacionaliniame vykdymo procese Konkurencijos tarybai suteikti vienokius įgaliojimus, o taikant tik nacionalinę konkurencijos teisę – kitokius įgaliojimus. Tokia galimybė gali lemti skirtingą teisinį rezultatą, kurio siekiama išvengti Direktyva.
31. Antra, draudimas sudaryti draudžiamus susitarimus, su tuo susijusių sankcijų skyrimas ir jų realus įgyvendinimas yra viešosios politikos dalykas (Direktyvos 1 konstatuojamoji dalis), todėl draudžiamų susitarimų draudimą reglamentuojantys teisės aktai turėtų būti vienodai veiksmingai taikomi visoje ES teritorijoje – šios normos įgyvendinimo neefektyvumas gali iškraipyti vidaus rinką Europos Sąjungoje (Direktyvos 6 konstatuojamoji dalis).
32. Trečia, baudų skyrimo, mažinimo ir atleidimo nuo baudų politika taip pat yra reglamentuojama ES lygmeniu (Direktyvos 50, 51, taip pat 40, 43, 45 konstatuojamosios dalys), todėl jų vienodas taikymas turi esminę reikšmę vidaus rinkos veikimui. Nepagrįstas iš konkurencijos teisės pažeidimo kylančios baudos sumokėjimo sąlygų lengvinimas, įskaitant išdėstymą, iš esmės gali sukelti panašias teises pasekmes, kokias sukeltų subjekto atleidimas nuo atsakomybės ar baudos mažinimas.
33. Pažymėtina ir tai, kad Konkurencijos tarybos įgaliojimai vykdymo procese kyla ir iš šios institucijos funkcijas bei tikslus reglamentuojančių teisės normų. Konkurencijos įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 1 punktu Konkurencijos tarybai pavesta prižiūrėti, kaip ūkio subjektai, viešojo administravimo subjektai laikosi šio įstatymo nustatytų reikalavimų. Pagal to paties straipsnio 6 punktą, Konkurencijos taryba kreipiasi į teismą, kad būtų apginti šio įstatymo saugomi viešieji interesai. Viešasis interesas, susijęs su sąžiningos konkurencijos ir ūkinės veiklos apsauga, reikalauja, kad nei valstybės vardu prievartos priemonės galintys taikyti subjektai, nei viešojo administravimo subjektai savo veiksmais nesukurtų šiam konstituciniam (Konstitucijos 46 straipsnis) teisiniam gėriui prieštaraujančių situacijų.
34. Tokias pačias išvadas lemia ir kitų Konkurencijos įstatymo nuostatų sisteminis aiškinimas. Aptariamo teisės akto 35 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad nustačiusi, jog ūkio subjektai atliko šio įstatymo draudžiamus veiksmus ar padarė kitus šio įstatymo pažeidimus, Konkurencijos taryba, vadovaudamasi objektyvumo ir proporcingumo principais, turi teisę skirti vieną šio straipsnio 1 dalyje nustatytų sankcijų, tarp jų ir teisę skirti subjektams šiame įstatyme nustatytas pinigines baudas. Ūkio subjektams, nevykdančiams paskirtų sankcijų, nurodytų Konkurencijos įstatymo 35 straipsnio 1 dalyje (įskaitant baudų mokėjimą), Konkurencijos taryba, gavusi Vilniaus apygardos administracinio teismo leidimą, gali nustatyti ūkinės veiklos apribojimus (Konkrencijos įstatymo 35 straipsnio 2 dalis). Pagal to paties straipsnio 1 dalies 4 punktą, Konkurencijos taryba turi teisę viešojo administravimo subjektui nurodyti per nustatytą terminą pakeisti ar panaikinti teisės aktus, kitus šio įstatymo 4 straipsnyje nurodytiems reikalavimams prieštaraujančius sprendimus ar atlikti kitus šio įstatymo 4 straipsnio nuostatų pažeidimą šalinančius veiksmus. Dėl to Konkurencijos taryba, kaip sankciją dėl konkurencijos pažeidimų taikiusi už šią specifinę sritį atsakinga institucija, yra įstatymų leidėjo įgaliota prižiūrėti, *inter alia* (be kita ko), kaip vykdomos jos skirtos sankcijos, taigi suinteresuota dalyvauti procese iki galo ir užtikrinti sankcijų už konkurencijos teisės pažeidimus veiksmingumą.
35. Pagal Konkurencijos įstatymo 39 straipsnio 4 dalį Konkurencijos tarybai suteikta teisė esant motyvuotam ūkio subjekto ar viešojo administravimo subjekto prašymui atidėti baudos ar jos dalies sumokėjimą iki šešių mėnesių, jeigu toks subjektas negali sumokėti baudos laiku dėl objektyvių priežasčių. Pagal Konkurencijos įstatymo 5 dalį Konkurencijos taryba turi teisę įsipareigojimų įvykdymo terminą atidėti dvigubai ilgesniam terminui, nei buvo nustatyta nutarime, jeigu ūkio subjektas ar viešojo administravimo subjektas nustatytų įsipareigojimų negali laiku įvykdyti dėl objektyvių priežasčių. Tokiu reglamentavimu įstatymų leidėjas siekė suteikti nacionalinei konkurencijos institucijai teisę užtikrinti nutarimo skirti baudą už konkurencijos įstatymo pažeidimus vykdymą iki priverstinio vykdymo veiksmų atlikimo taip, kad nebūtų paneigtas Konkurencijos įstatymo tikslas.
36. Apibendrinama tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija nusprendžia, kad Konkurencijos taryba, kaip vykdomąją dokumentą išdavusi institucija, manydama, jog išliko grėsmė efektyviai išieškoti Konkurencijos tarybos skirtą baudą ir susidariusias dėl nesumokėtos baudos palūkanas ir dėl to gali būti neužtikrinami Konkurencijos įstatymu siekiami tikslai (skirta bauda nepasieks savo tikslų ir pažeidėjai nebus atgrasyti nuo tokių pažeidimų darymo ateityje), šiuo atveju turėjo teisę reaguoti į tokius antstolio veiksmus ir apskųsti teismui antstolio patvarkymą. Teisėjų kolegija pripažįsta pagrįsta apeliacinės instancijos teismo išvadą, kad neatsižvelgiant į tai, jog Konkurencijos tarybos skirta bauda išieškoma į valstybės biudžetą ir išieškotoja yra VMI, Konkurencijos taryba vykdymo procese dėl tokios baudos išieškojimo dalyvauja kaip suinteresuotas asmuo [CPK 633 straipsnio](#) 2 dalies prasme.

Dėl antstolio veiksmų išdėstyti Konkurencijos tarybos paskirtos baudos mokėjimą teisėtumo

37. Kasaciniame skunde keliamas netinkamas [CPK](#) 587, 634 straipsnių ir kt. normų taikymo klausimas, nurodoma, kad teismai, pripažindami neteisėtu antstolio patvarkymą dėl baudos mokėjimo išdėstymo, neatsižvelgė į teismų praktiką, kurioje pažymima, jog antstolis vykdymo procese turi veikti maksimaliai geriausių vykdymo šalių interesams būdu, o Konkurencijos įstatymo 39 straipsnyje nenustatyta jokių specialių Konkurencijos tarybos nutarimo vykdymo taisyklių.
38. Antstolis yra valstybės įgaliotas asmuo, kuriam valstybė suteikia vykdomųjų dokumentų vykdymo, faktinių aplinkybių konstatavimo, dokumentų perdavimo ir kitas įstatymų nustatytas funkcijas (Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo 2 straipsnio 1 dalis, 21 straipsnio 1 dalis). Vykdomo procesas yra grindžiamas bendraisiais teisiniais teisėtumo, interesų derinimo ir proporcingumo principais, kurie reiškia, kad antstolis, vykdydamas vykdomuosius dokumentus, privalo imtis visų teisėtų priemonių išieškotojo interesams tinkamai apginti, nepažeisdamas kitų vykdymo proceso dalyvių teisių bei teisėtų interesų (Antstolių įstatymo 3 straipsnio 1 dalis).
39. [CPK](#) 634 straipsnio, reglamentuojančio antstolio atliekamus procesinius veiksmus, 2 dalyje nustatyta, kad antstolis privalo savo iniciatyva imtis visų teisėtų priemonių, kad sprendimas būtų kuo greičiau ir realiai įvykdytas, ir aktyviai padėti šalims ginti jų teises bei įstatymų saugomus interesus. Pagal [CPK 634 straipsnio](#) 3 dalį, šio kodekso nustatyta tvarka antstoliui gali būti pavedami atlikti ir kiti veiksmai. Antstolis, vykdydamas vykdomąjį dokumentą, savo iniciatyva ar vykdymo proceso dalyvių prašymu gali savo patvarkymu atidėti vykdymo veiksmus, sustabdyti vykdomąją bylą ar grąžinti vykdomąjį dokumentą išieškotojui ([CPK](#) 625–627 straipsniai).
40. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad antstoliui taikytinas profesinio rūpestingumo standartas, *inter alia*, suponuoja, kad rūpestingas antstolis turi būti aktyvus vykdymo procese, reaguoti į vykdymo kliuvinius ir dėti visas reikiamas protingas pastangas tam, kad jie būtų pašalinti (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. liepos 5 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-298/2013; 2015 m. rugsėjo 22 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-479-248/2015). Teismų sprendimų vykdymo taisyklės reikalauja iš antstolio, kaip viešosios teisės subjekto, veikti tik pagal jam suteiktus įgaliojimus (kompetenciją) (lot. *intra vires*), o bet koks *ultra vires* (viršijant įgaliojimus) veikimas vertintinas kaip antstolio veiklos teisėtumo principo pažeidimas. Antstolio pareiga siekti kuo greitesnio ir realaus įvykdymo pagal pateiktus vykdomuosius dokumentus

turi būti atliekama, atsižvelgiant į tai, jog nebūtų pažeidžiami įstatymo reikalavimai ir vykdymo proceso dalyvių teisės ir teisėti interesai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. balandžio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-89-313/2020 ir jos 68 punkte nurodyta kasacinio teismo praktika).

41. Nurodytieji antstolio veiklos principai svarbūs aiškinant ir taikant vykdymo procesą reglamentuojančias teisės normas, be to, jie yra antstolio veiksmų teisėtumo matas ir tais atvejais, kai įstatyme tiesiogiai neįtvirtinta taisyklė, kaip susiklosčiusioje situacijoje antstolis privalo veikti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-85-403/2020, 20 punktas). Vykdymo esmė – skolos išieškojimas, taip įvykdydamas skolininko prievolę kreditoriui. Dėl to, aiškinant ir taikant vykdymo procesą reglamentuojančias normas, turi būti užtikrinama, kad teisės taikymo rezultatas nebūs priešingas siekiamam tikslui. Tais atvejais, kai atliekant vykdymo veiksmus paašėja geresnis būdas užtikrinti vykdymo proceso dalyvių interesus, tiek jie, tiek jų teisių ir teisėtų interesų apsaugą užtikrinantis antstolis turi veikti vadovaudamiesi vykdymo teisės normų sisteminiu aiškinimu ir teisės principais, taip, kad vykdymo proceso dalyvių interesai būtų užtikrinti esamoje situacijoje maksimaliai geriausiu būdu (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 18 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-85-403/2020](#) 21 punktą).
42. Antstolis kaip viešosios teisės subjektas privalo veikti tik pagal jam suteiktus įgaliojimus. Antstolis, atlikdamas vykdymo veiksmus, vadovaujasi vykdomuoju dokumentu ([CPK 586 straipsnis](#)). Taigi jis vykdo vykdomąjį dokumentą taip, kaip jį išdavė tokius įgaliojimus turintis subjektas. [CPK](#) nuostatomis antstoliui suteikta teisė tik atidėti vykdymo veiksmus arba visiškai ar iš dalies sustabdyti vykdomąją bylą, tačiau nenustatyta teisės pakeisti, taisyti ar tikslinti vykdomąjį dokumentą, kurio pagrindu atliekamas vykdymas, net ir esant skolininko prašymui. Tokių įgaliojimų antstoliui nesuteikta ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1R-352 patvirtintoje Sprendimų vykdymo instrukcijoje. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad jeigu teismo sprendimo vykdymo tvarka neaiški, antstolis kreipiasi su prašymu į procesinį sprendimą priėmusį teismą, kad šis išaiškintų sprendimo vykdymo tvarką ([CPK 589 straipsnio](#) 1 dalis). Dėl to antstolis, net ir siekdamas būti rūpestingas ir aktyvus vykdymo procese bei maksimaliai užtikrinti vykdymo proceso dalyvių interesus, neturi teisės veikti *ultra vires* ir atlikti tokių veiksmų, kurie keistų vykdomąjį dokumentą ir pažeistų Konkurencijos įstatymu saugomus viešuosius interesus.
43. Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad 2020 m. birželio 17 d. skolininkė pateikė antstoliui prašymą dėl baudos mokėjimo išdėstymo, vėliau, antstolio prašymu, pateikė mokėjimų grafiką dėl 10 294 872,97 Eur baudos, palūkanų, vykdymo išlaidų sumokėjimo išdėstymo per 120 mėnesių, mokant po 85 800 Eur kas mėnesį. Išieškotoja VMI 2020 m. rugpjūčio 12 d. el. rašte nurodė, kad iš dalies pritaria Konkurencijos tarybos 2017 m. gruodžio 20 d. nutarimu paskirtos baudos ir palūkanų mokėjimo išdėstymui lygiomis dalimis aštuonerių metų laikotarpiui, į mokėjimo grafiką neįtraukiant antstolio vykdymo išlaidų, prašė užtikrinti, kad, bendrovei nesilaikant susitarimo, būtų pradėti priverstinio išieškojimo veiksmai. Taigi skundžiamu 2020 m. rugpjūčio 24 d. patvarkymu antstolis S. Ramanauskas įpareigojo skolininkę laikytis 2020 m. birželio 15 d. pasiūlyto mokėjimo grafiko, dengiant Konkurencijos tarybos paskirtą baudą, ir sumokėti įmokas už 2020 metų liepos bei rugpjūčio mėnesius. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad antstolis skundžiamu 2020 m. rugpjūčio 24 d. patvarkymu pakeitė Konkurencijos tarybos 2017 m. gruodžio 20 d. nutarimo kaip vykdomojo dokumento vykdymo tvarką, taip viršydamas savo įgaliojimus. Teisėjų kolegija pripažįsta, kad šio teismo išvada padaryta tinkamai aiškinant proceso teisės normas ir remiantis teismų praktika. Tai, kad antstolis vykdymo procese privalo užtikrinti visų proceso dalyvių teises ir teisėtus interesus, savaime nėra pagrindas antstoliui atlikti tokius vykdymo veiksmus, kuriais iš esmės būtų paneigiamas Konkurencijos tarybos skirta bauda siekiamas tikslas.
44. Suinteresuotas asmuo A.B., Panevėžio statybos trestas“ kasaciniame skunde teigia, kad apeliacinės instancijos teismas turėjo įvertinti aplinkybę, jog VMI 2020 m. rugpjūčio 12 d. rašte pritarė skolos ir palūkanų išdėstymui aštuonerių metų laikotarpiui, taip iš esmės priimdama skolininkės siūlymą mokėti skolą dalimis. Taigi išieškotojai pritarus skolininkės siūlymui dėl baudos ir palūkanų mokėjimo, skundžiami antstolio veiksmai nepagrįstai laikyti neteisėtais. Teisėjų kolegija šį argumentą atmeta kaip nesudarantį pagrindo kitaip vertinti antstolio veiksmų teisėtumą.
45. Bylos duomenimis, būtent antstolis, kaip valstybės įgaliotas asmuo vykdomiesiems dokumentams vykdyti, o ne išieškotoja VMI priėmė sprendimą išdėstyti baudos ir palūkanų mokėjimą pagal skolininkės pasiūlytą mokėjimo grafiką. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai nurodė, kad antstolis vykdymo veiksmus atlieka vadovaudamasis vykdomuoju dokumentu, o VMI, kaip išieškotojos, pritarimas išdėstyti Konkurencijos tarybos skirtos baudos mokėjimą nelaikytinas privalomu išieškotojos nurodymu [CPK 662 straipsnio](#) prasme. Be to, net jei išieškotojas ir skolininkas vykdymo procese susitaria dėl tarpusavio teisių ir pareigų nustatymo, tokią taikos sutartį turi patvirtinti teismas ([CPK 595 straipsnis](#)). Taigi tik teismas, o ne antstolis turi kompetenciją įvertinti, ar išieškotojo ir skolininko teisių ir pareigų pasikeitimas neprieštarauja imperatyvoms įstatymo normoms, viešajam interesui, tik teismo patvirtinta taikos sutartis tampa vykdytinu dokumentu ir vykdoma [CPK](#) nustatyta tvarka ([CPK 584 straipsnio](#) 1 dalies 4 punktas). Dėl to antstolis, atlikdamas vykdymo veiksmus, negali remtis išieškotojo ir skolininko susitarimu, kurio teismas nėra patvirtinęs [CPK 595 straipsnyje](#) nustatyta tvarka, ir priimti sprendimą dėl vykdymo tvarkos pakeitimo.
46. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas tinkamai aiškino ir taikė proceso teisės normas, reglamentuojančias vykdomųjų veiksmų atlikimą, tinkamai rėmėsi teismų praktika dėl antstolio veiksmų, todėl apeliacinės instancijos teismo procesinis sprendimas paliktinas nepakeistas, o kasacinio skundo argumentai atmetini kaip nesudarantys pagrindo pakeisti ar panaikinti apeliacinės instancijos teismo procesinį sprendimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

47. Pagal [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalies, 98 straipsnio nuostatas bylinėjimosi išlaidos, tarp jų išlaidos advokato pagalbai apmokėti, atlyginamos šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jas priteisiant iš antrosios šalies. Kadangi šioje byloje suinteresuoto asmens AB „Panevėžio statybos trestas“ kasacinis skundas atmetamas, tai jo patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos.
48. Pareiškėja neprašė priteisti bylinėjimosi išlaidų kasaciniame teisme atlyginimo ir neteikė duomenų apie patirtas išlaidas, tai iš suinteresuoto asmens nepriteisiamas pareiškėjai bylinėjimosi išlaidų atlyginimas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 17 d. nutartį palikti nepakeistą.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Virgilijus Grabinskas

Andžej Maciejewski

Donatas Šernas